

Расада нагадвае маленькіх дзяцей. Яна такая ж капрызная, далікатная і дрэнна падрыхтаваная для суролага жыцця. Калі праводзіць паралелі і далей, то яе пераезд з хатняга «садка» падобны на першы паход у школу. І ад нашых правільных дзеянняў будзе залежаць, як складзецца яе «навучанне» і ўсё далейшае жыццё.

ВЫХАВАННЕ РАСАДЫ ТАМАТАЎ

Што неабходна зрабіць для багатага ўраджаю

Падрыхтоўка град

Існуюць дзясяткі варыянтаў град для таматаў і іншай агародніны: высокія і нізкія, цёплыя і звычайныя, насыпныя і вертыкальныя. Універсальнай канструкцыі не бывае, бо ўчасткі могуць адрознівацца па складзе глеб і кліматычных умовах.

Але нязменнымі застаюцца два асноўныя прыёмы вясновай падрыхтоўкі град:

- ✓ апрацоўка глебы (перакопка ці глыбокае баранаванне);
- ✓ унясенне ўгнаенняў.

Першы прыём дае зямлі рыхласць, аднаўляючы яе газаабмен. Без яго не будзе нармальнага развіцця каранёвай сістэмы. А другі дае расадзе доўгачасовае сілкаванне. Угнаенні, якія мы ўносім пад апрацоўку глебы, павінны быць разлічаны на пэўную культуру (або групу блізкіх відаў). Толькі так можна спадзявацца на добры вынік.

Асноўныя ўмовы для нармальнага ўкранення расады

На падаконніку сеянцам мала што пагражае. Яны пад нашым наглядом, у цяпле і клопаце. Таму важна стварыць умовы на градцы максімальна падобныя на пакаёвыя, каб таматы не адчувалі стрэсу.

- На першы час ім неабходны:
- ✓ камфортная тэмпература;
 - ✓ аптымальная вільготнасць;
 - ✓ абарона ад яркага сонца ці моцнага ветру (калі гаворка ідзе аб адкрытых градках).

Добра, калі ёсць цяпліца: стацыянарнае сховішча выдатна спраўляецца з роляй новай хаты нават для самых маленькіх кусцікаў. А для перасадкі ў адкрыты грунт трэба абраць самы аптымальны час: цёплы вечар, напярэдадні зацішнага і не менш цёплага дня. Але нават у такіх умовах расаду варта хоць бы на некалькі дзён накрыць плёнкай або агравалакном на дугах. Гэта абароніць таматы ад рэзкіх перападаў начных і дзённых тэмператур, а таксама часткова ад яркага сонца.

Пасля перасадкі не забывайце пра рэгулярны паліў. Маладыя расліны не могуць назапашваць у каранях і сцёблах дастаткова вільгаці, каб перажыць засуху. Першыя грунтоўны паліў праводзяць падчас пасадкі.

Затым таматы паліваюць, арыентуючыся на стан глебы і не дапускаючы яе перасыхання. І заўсёды трэба кантраляваць стан грунту не толькі на паверхні, але і ў глыбіні. Таматы, асабліва маладыя, вельмі ўспрымальныя да шматлікіх грыбных захворванняў. А іх якраз часта правакуе празмерны паліў.

Падкормкі

Іх уносяць, арыентуючыся або на стан раслін, або на маркерныя адрэзкі вегетацыі (бутанізацыю, цвіценне, плоданашэнне). Важна, каб у высаджанай расадзе, а потым і дарослых кустоў была магчымасць пастаянна атрымліваць паўнаватраснае харчаванне. Напрыклад, з раней унесеныя ўгнаенняў або з тых, якімі вы будзеце падкармливаць яе далей.

Большасць агароднікаў сыходзяцца ў адным: пасля перасадкі праз 10–15 дзён кусты таматаў вельмі пажадана падкарміць. Яны яшчэ не маюць развітой каранёвай сістэмы, а таму пакуль не дацягваюцца да пажыўных рэчываў па ўсім аб'ёме глебы. Гэта падобна да дзіцячага харчавання. Угнаенне дапамагае засвойваць кустам неабходныя пажыўныя рэчывы, а таксама актывуе рост каранёвай сістэмы і надземнай часткі.

Асноўныя праблемы пасля высадкі расады

Простае запаволенне росту таматаў — праблема не самая вялікая.

Значна горш, калі расада пасля перасадкі доўга не аднаўляецца ці не ўзабаве пасля яе пачынае губляць нармальны выгляд:

- ✓ больш за 3-4 дні застаецца падвялай;
- ✓ лісце змяняе афарбоўку на бледна-зялёную, жоўтую, бурую або фіялетаваю;
- ✓ з'яўляюцца кропкі і плямы ненаaturalнага колеру;
- ✓ сцёблы становяцца вадзяністымі, слізкімі, часта з некратычнымі плямамі.

Прычынамі такіх з'яў бываюць шкоднікі, хваробы, сур'ёзны недахоп харчавання (або яго дысбаланс), рэзкія стрэсавыя фактары (тэмпература).

Захворванні таматаў або наяўнасць шкоднікаў прасцей за ўсё дыягнаставаць па характары распаўсюджвання негатывных наступстваў. Сярод некалькіх побач высаджаных кустоў амаль заўсёды выдзяляюцца самыя пашкоджаныя, прычым яны могуць быць як у цэнтры пасадак, так і па краях ці ўвогуле размяшчацца хаатычна. Своечасовая апрацоўка інсектыцыдамі ці фунгіцыдамі можа дапамагчы выправіць сітуацыю. Моцна пашкоджаныя хваробамі таматы лепш адразу выдаліць і спаліць.

Крытычны недахоп якіх-небудзь элементаў, як правіла, закранае ўсе пасадкі цалкам і праяўляецца паступова. Вызначэнне канкрэтнага элемента, якога бракуе, — справа няпростая. Таму лепш правесці падкорм комплекснымі ўгнаеннямі.

Завяданне кустоў пры пераахладжэнні ці абмаражэнні таксама назіраецца альбо ва ўсіх таматаў, альбо ў тых, якія відавочна размешчаны бліжэй усіх да крыніцы холаду. Але такія прыкметы звычайна ўзнікаюць рэзка, часта за адну ноч.

Таматы маюць патрэбу ў пільнай увазе і пасля перасадкі. А самы складаны перыяд, пакуль яны нармальна не адаптуюцца, доўжыцца прыкладна 3-4 тыдні. Варта пастаянна сачыць за кустамі, каб своечасова дапамагчы ім у выпадку неабходнасці.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	4.46	21.29	16.43
Віцебск —	4.28	21.26	16.58
Магілёў —	4.36	21.19	16.43
Гомель —	4.41	21.07	16.26
Гродна —	5.03	21.43	16.40
Брэст —	5.12	21.35	16.23

Месяц

Апошняя квадра ў 20.12. Месяц у сузор'і Дзевы.

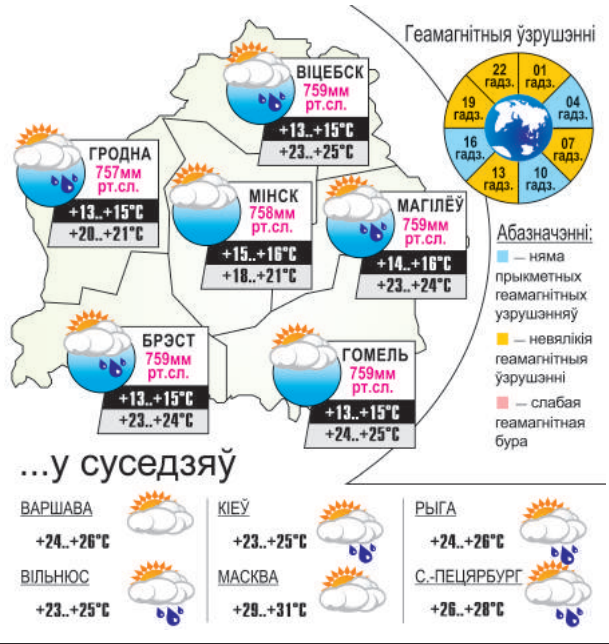
Імяніны

Пр. Ефрасінні, Дамініка, Сцяпана. К. Жанны, Марыі, Яна.

Фота Алены ДАЎЖАНОК.

ЗАЎТРА

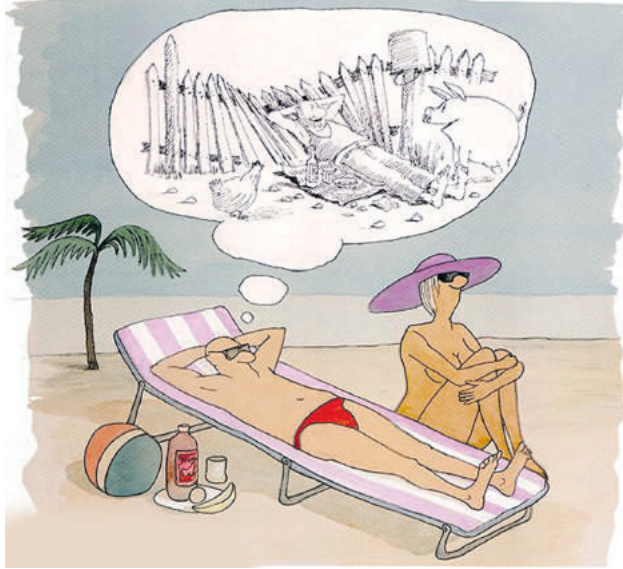

УСМІХНЕМСЯ

— Ты як мужу пра цяжарнасць расказала?
— Ды хацела рамантычна. Зрабіла арыгамі ў выглядзе бусла, тэст яму ў дзюбу ўклала і прымацавала на дзверы спальні.

— А муж што?
— Спытай, што за дзіўны журавель і чаму ён курыць.

Жыў-быў Спірт. Аб сваім сямейным становішчы адказаў проста: «Разведзены».

30 МАЯ

Даты

Падзеі

Людзі

1896 год — нарадзіўся (г. Рагачоў) Канстанцін Саннікаў, беларускі і савецкі акцёр, рэжысёр, педагог. Народны артыст БССР. Лаўрэат дзвюх Сталінскіх прэмій. Сцэнічную дзейнасць пачаў у 1916 годзе. З 1926-га — акцёр БелАДТ імя Я. Коласа ў Віцебску. З 1932-га кіраваў Беларускай тэатральнай групай у Мінску. З 1937 года ў тэатры імя Я. Купалы, у 1948—1952 — яго мастацкі кіраўнік. Сярод найбольш значных роляў, выкананых Канстанцінам Мікалаевічам у розны час, — Аляксей у п'есе «Рысь» паводле апавесці Э. Ажэшкі «У зімовы вечар», Васыля Попеля у драме М. Горкага «На дне», Аберона у камедыі У. Шэкспіра «Сон у летнюю ноч», Гадун у драме Б. Лаўранёва «Разлом». Акцёр ствараў свае вобразы без асаблівых вонкавых эфектаў, але ніколі не спрашчаў іх і не паўтараўся.

1999 год — у пераходзе станцыі метро «Няміга» ў Мінску пасля канцэрта і моцнага ліўна адбылася масавая цісканіна, у якой загінулі 53 чалавекі, пераважна маладыя людзі.

1431 год — на вогнішчы спалена Жанна д'Арк, Арлеанская дзева, нацыянальная гераіня французскага народа. Падчас Стагадовай вайны 1337—1453 гг. узначальвала барацьбу французскага народа супраць англійскіх захопнікаў. Кананізавана каталіцкай царквой.

1593 год — пад Лонданам у сутычцы ў карчме загінуў англійскі паэт Крыстафер Марло (ёсць версія, што насамрэч ён уцёк і стаў затым пісаць пад імем Уільям Шэкспір).

1896 год — на ўсходзе Масквы адбылася цісканіна на Хадынскім полі, дзе праходзілі ўрачыстасці з нагоды каранавірусу імператара Мікалая II і раздачы бясплатнай ежы з гэтай нагоды. Па афіцыйных даных, на Хадынскім полі (і неўзабаве пасля інцыдэнту) загінула 1389 чалавек, яшчэ некалькі соцень атрымалі калецтвы. Па неафіцыйных звестках, колькасць загінулых перавысіла 4000.

ДЭВІД ДЖОРДАН:
«Варты жалю той, хто шукае лёгкага жыцця».